



WSPÓLNY GŁOS MŁODZIEŻY JAKO PRZEPUSTKA DO GLOBALNEJ EDUKACJI OBYWATELSKIEJ



OXFAM



OXFAM
Italia



CARDET



pah
Polski Humanitarnej Akcji



This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein;

Project Number: 2014-1-UK01-KA200-001841



Opracowanie przygotowane przez profesora Douglas Bourn, będącego jednym z dyrektorów Development Education Research Centre przy University College, London-Institute of Education UK, w imieniu oraz po przeprowadzonych konsultacjach z organizacjami partnerskimi zaangażowanymi w niniejszy projekt.

Instruktaż ten stanowi część projektu Komisji Europejskiej Erasmus+ 'Szkoły dla Przyszłej Młodzieży' prowadzonego przez Oxfam GB we współpracy z Oxfam Włochy, Polską Akcją Humanitarną (Polska), CARDET (Cypr) oraz Development Education Research Centre, University College London-Institute of Education (UK).

Dokument ten ma na celu zwrócić uwagę europejskim ustawodawcą, którzy angażują się lub są zainteresowani propagowaniem idei stanowiącej, że zarówno edukacja, jak i międzynarodowe programy rozwojowe pozwalają młodzieży na jej aktywne uczestnictwo oraz możliwość wyrażenia własnych opinii o otaczającym ich świecie. Niewątpliwie instruktaż okazać się może odpowiedzią na pytania nurtujące ustawodawców w zakresie implementacji Celów Zrównoważonego Rozwoju.

Projekt 'Szkoły dla Przyszłej Młodzieży'

'Szkoły dla Przyszłej Młodzieży' jest projektem UE (2014-2017) finansowanym w ramach programu Erasmus+. Jego celem jest wykształcenie wśród nauczycieli i uczniów umiejętności korzystania z globalnej edukacji obywatelskiej jako środka wzbogacającego proces uczenia się zarówno w klasie, jak i poza nią. Działania w ramach Projektu obejmują wsparcie dla szkół w procesie tworzenia Grupy Młodych Ambasadorów, opracowywanie określonych materiałów szkoleniowych, zachęcanie młodzieży do nauki, krytycznego myślenia oraz oddolnego inicjowania działań w sprawach globalnych.

Projekt 'Szkoły dla Przyszłej Młodzieży' ma na celu wpłynięcie na decyzję ustawodawców krajowych poprzez zwrócenie uwagi nauczycieli i młodzieży na poniższe kwestie:

- tworzenie innowacyjnych środków w skali globalnej mających umożliwić nauczycielom stosowanie umiejętności zachęcania młodzieży do uczestnictwa w projektach oraz propagowanie idei o obywatelstwie globalnym poprzez ich program nauczania.
- tworzenie innowacyjnych środków w skali globalnej w celu promowania działań społecznych poprzez edukowanie młodzieży zarówno w szkołach, jak i w środowisku pozaszkolnym.
- aktywizację europejskich szkół do tworzenia nowych możliwości realizowania się nauczycieli i młodzieży poprzez uczestnictwo w projektach oraz promowania idei o obywatelstwie globalnym.

Kontekst globalny

Cele Zrównoważonego Rozwoju zapoczątkowane w 2015 r., odnoszą się do istoty wszystkich sektorów edukacji:

Celem jest, aby do 2030 r. mieć pewność, że wszyscy uczniowie nabyli wiedzę i umiejętności niezbędne do promowania zrównoważonego rozwoju oraz poprzez edukowanie o zrównoważonym rozwoju i stylu życia, zaznajomili się z m.in. prawami człowieka, równością płci, promowaniem kultury pokoju i przeciwdziałaniu przemocy, pojęciem obywatelstwa globalnego, uznaniem różnorodności kulturowej oraz ich wkładu w zrównoważony rozwój.

Bazując na powyższych celach, UNESCO przygotowało kompletny program wsparcia dla promowania globalnej edukacji obywatelskiej na całym świecie. Jego istotę można streścić do idei, wedle której:

Globalna edukacja obywatelska zmierza do ukształtowania młodzieży poprzez edukowanie, wyposażenie ich w umiejętności, wartości oraz postaw, którzy przyczynią się do stworzenia nowego, sprawiedliwego i pokojowego świata.

(UNESCO, 2015)

Ponadto w 2018 r. plan OECD, w ramach oceny uczenia się będzie uwzględniał konkretne umiejętności globalne (OECD, 2016).

Powyższe inicjatywy są istotne, jednakże należy zwrócić uwagę, że w niewielkim stopniu wychodzą one naprzeciw młodzieży, wyposażając ją w umiejętności i możliwości do zabrania głosu w istotnych dla niej sprawach na arenie międzynarodowej. Tymczasem to właśnie młodzi ludzie najbardziej odczuli działanie globalnych zmian, rosnącą niepewność w zakresie długotrwałego zatrudnienia, konieczność konkurowania na rynku globalnym oraz poddawania ich nieadekwatnym metodom sprawdzania wiedzy.

Europejskie wyzwania i możliwości

W Europie kultywowana jest tradycja wspierania i ułatwiania młodzieży aktywnego uczestnictwa w programach edukacyjnych. Ponadto odbył się już cykl projektów mających na celu promocję globalnego obywatelstwa. Zarówno projekty edukacyjne o zasięgu globalnym, jak i krajowym, są propagowane i wspierane przez wiele rządów państw europejskich takich jak Europe Aid. Global Educational Network Europe (GENE) odgrywa kluczową rolę przy koordynowaniu działań rządów w zakresie edukacji globalnej. Jednakże w wielu krajach, szczególną uwagę skupiono na promowaniu krajowych wartości kulturowych, aniżeli zachęcaniu młodzieży na spojrzenie na kulturę z perspektywy międzynarodowej. Współpraca i inicjatywy podejmowane na rzecz propagowania edukacji globalnej mogą stanowić nieoceniony wkład w zwalczaniu ksenofobii oraz przyczynić się do wykształcenia w młodzieży poczucia obywatela świata.

Oprócz działań na szczeblu rządowym, odnotowano znaczące wsparcie dla globalnej edukacji wśród instytucji regionalnych, lokalnych oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego. W istocie organizacje te wiodły prym w wielu państwach, stając się liderami oraz podmiotami odpowiedzialnymi za Projekt 'Szkoły dla Przyszłych Pokoleń', na podstawie którego sformułowano niniejsze rekomendacje.

Zatem pierwszą rekomendacją dla ustawodawców jest bieżące zaznajamianie się z bogactwem działań oraz inicjatyw podejmowanych w całej Europie w zakresie globalnego obywatelstwa. Ponadto powinni oni starannie obserwować wszelkie poczytania, które mogłyby być wsparte przez PISA i UNESCO, nadając im większego znaczenia.

Dlaczego Globalna Edukacja Obywatelska

Młodzież wychowuje się w społeczeństwie globalnym. Wiele czynników, które będą mieć wpływ na ich zatrudnienie oraz standard życia będą kształtowane przez wpływy zewnętrzne, mające swe źródło poza ich wspólnotą czy krajem. Utrzymanie demokracji w Europie jest możliwe dzięki umożliwieniu jak największej liczbie młodzieży wypowiedzenie się w istotnych kwestiach. Cel ten można urzeczywistnić poprzez wyposażenie ich w umiejętności i wiedzę, mającą uświadomić im wpływ globalizacji na życie codzienne oraz promować wartości oparte o zasadę sprawiedliwości społecznej, prawa człowieka oraz troskę o środowisko.

Zagadnienia te jednak nie są stałym elementem rozkładu zajęć szkolnych. W wielu państwach europejskich nauczanie nie zmierza w kierunku rozwijania zajęć i poznawania potrzeb młodzieży, lecz posługuje się przestarzałymi pojęciami.

Jeśli globalna edukacja obywatelska promowana jest przez ustawodawców i jest wystarczająco finansowana, może przyczynić się do wsparcia nauczycieli w rozwijaniu wśród młodzieży idei aktywnego uczestnictwa w globalnej społeczności, w której dorastają. Ponadto może przyczynić się także do rozwoju osobistego oraz społecznego polegającego na wzroście motywacji oraz skuteczności osiągnięcia celów dzięki bardziej ukierunkowanemu podejściu do nauczania.

Ministerstwa Edukacji dostrzegają, że globalna edukacja obywatelska może wzbogacić jakość nauczania oraz uczenia dzięki poszukiwaniu i poznawaniu zagadnień realnego świata, które dotyczą młodzieży i wzbudzają w nich zainteresowanie. Globalna edukacja obywatelska może uwzględniać międzynarodowe wyzwania w edukacji, jakie zostały wskazane przez ONZ, UNESCO i OECD.

Globalna Edukacja Obywatelska może przyczynić się do zaangażowania się młodzieży w przedsięwzięcia społeczne

Wiele europejskich projektów promujących zagadnienia edukacji globalnej, skupia się na wpływie, jakie mają one w zakresie wsparcia programów pomocowych i rozwojowych. Mimo że jest to bardzo ważne, może skutkować ignorowaniem zdania i poglądów młodzieży. Dzięki wspieraniu inicjatyw młodych ludzi w szkołach (Grupa Młodych Ambasadorów), Projekt ‘Szkoły dla Przyszłej Młodzieży’ może zachęcić młodzież do angażowania się w sprawy społeczeństwa, w którym żyją.

Cechą charakterystyczną tych grup jest korzystanie z metody ‘Ucz się – myśl - działaj’, w ramach której młodzież może rozwijać umiejętność krytycznego myślenia, przemówień publicznych, budowania pewności siebie, współpracy oraz porozumiewania się.

Jak dotąd nie zapoznaliśmy się dogłębniej z kwestiami dotyczącymi globalnej edukacji i nie mieliśmy okazji wziąć udziału w procesie decyzyjnym, którego przedmiotem są sprawy z tego zakresu. (Uczestnik programu na Cyprze).

Realizując Projekt, oczywistym staje się fakt, że młodzież chętniej angażuje się w sprawy ich społeczności, jeśli ma ona poczucie, że jej głos nie jest ignorowany.

Wielu uczestników tego Projektu to młodzież, która nie przywykła angażować się w takie aktywności. Ponadto nie zawsze udaje im się osiągnąć zamierzone cele, brakuje im pewności siebie i bezpieczeństwa. Nie do końca wiadomo dlaczego, ale możliwość budowania pewności siebie, kreatywnego myślenia oraz opiniowania są zachętą dla młodzieży do uczestnictwa w Projekcie.

*We współpracy z SFYouth skupiliśmy się w szczególności na uczniach, którzy nie osiągają wysokich wyników w nauce, są obcokrajowcami lub nie są zaangażowani w żadną z aktywności oferowanych przez szkołę, ponieważ zazwyczaj mają oni zaniżone poczucie własnej wartości i pewności siebie.
(Nauczyciel z Cypru)*

Okazało się, że Grupy Młodych Ambasadorów (YAG) były szczególnie popularne wśród młodzieży i nauczycieli w czterech krajach: na Cyprze, we Włoszech, w Polsce i w Wielkiej Brytanii. YAG zapewnił Projektowi unikalny charakter i rozpoznawalność.

Na sukces 'Szkoły dla Przyszłej Młodzieży' składa się połączenie konwencjonalnego i niekonwencjonalnego podejścia do uczenia się.

Globalna Edukacja Obywatelska powinna aktywizować młodzież do podejmowania inicjatyw społecznych i ich koordynowania w taki sposób, aby mogła ona wyartykułować swoje poglądy i rozwinąć umiejętności niezbędne to działania jako aktywny globalny obywatel.

Edukacja wysokiej jakości - narzędzia nauczycieli

W celu urzeczywistnienia wysokiej jakości edukacji globalnej, nauczyciele muszą mieć dostęp do istotnych materiałów, proporcjonalne i właściwe wsparcie zarówno w szkole, jak i poza nią. Ponad wszystko powinno się im zapewnić możliwości rozwijania swojej pewności siebie oraz udoskonalania posiadanych umiejętności poprzez uczestnictwo w profesjonalnych szkoleniach. Na podstawie doświadczenia zdobytego w ramach 'Szkoły dla Przyszłej Młodzieży', wsparcie i materiały uzyskane od instytucji zewnętrznych takich jak Oxfam okazały się być bezwartościowe, gdyż kwestie globalne są bardzo często trudne do nauczania.

Również dla wielu nauczycieli w Europie zarówno sposoby, jak i metody nauczania globalnego obywatelstwa na których to nauczanie się opiera i obejmuje metody uczestnictwa w zajęciach, mogą okazać się kulturowo i pedagogicznie wymagające. Stąd projekty finansowane ze środków zewnętrznych angażujące nauczycieli z całej Europy, mogą przyczynić się do wymiany poglądów w odniesieniu do

stosowanych metod nauczania, kształtujące się odmiennie w zależności od kontekstu kulturowego i położenia socjalnego, a także do ich ujednoczenia.

Prawdą jest, że to właśnie nauczyciele są odpowiedzialni za nauczanie wysokiej jakości w zakresie Globalnej Edukacji Obywatelskiej. Niemniej nie mogą oni wykonać tego zadania bez niezbędnych środków, które umożliwiają im pogłębianie wiedzy, umiejętności oraz skutecznego zachęcania młodzieży do nauki.

Dowód - Uczenie się jako miarodajne narzędzie oceny Projektu

Europejscy ustawodawcy zdecydowanie, sceptycznie nastawieni do wartości i wpływu, jaki globalna edukacja obywatelska ma na proces uczenia, zbyt często powoływali się na brak dowodów jego skuteczności, aby uznać jej działanie. Jednakże Projekt 'Szkoła dla Przyszłej Młodzieży' nie pozostawia wątpliwości co do faktu, że zawarcie w programie konkretnie sformułowanych założeń, pozwala na ich realizację w trakcie trwania Projektu.

Niemniej takiego rezultatu nie należy spodziewać się podczas realizowania projektów, które kończą się pewną formą sprawdzenia wiedzy, przyjmującej często charakter czysto techniczny.

Dzięki zaangażowaniu doktorantów i naukowców, projekty mogą mieć jasno zakreślony wpływ uczenia się **na projekt**. Zbieranie danych, wyciąganie z nich wniosków oraz dogłębna ich analiza są kluczem do sformułowania dobrego projektu o Globalnej Edukacji Obywatelskiej.

Aby ukazać skuteczność i wpływ projektów, muszą się na nie składać: analiza danych oraz wyciąganie wniosków z zebranych danych wraz z oceną i propozycjami ich ulepszenia. Natomiast zaangażowanie naukowców wyspecjalizowanych w dziedzinie Globalnej Edukacji Obywatelskiej miałyby wpływ zarówno na jakość, jak i rozpoznawalność zebranych danych oraz przeprowadzonych dowodów.

Potrzeby i priorytety w nauce

Projekt 'Szkoły dla Przyszłych Pokoleń' potwierdził wartość nauki jako procesu realizowanego między krajami partnerskimi. Wykazał jednak, że każdy z krajów prezentował nieco inne priorytety w systemie nauczania. Różnice, które należy sobie uświadomić dotyczyły programu, zróżnicowania socjalnego i kulturowego uczniów, podejścia do nauczania oraz uczenia.

Jednocześnie istnieje niebezpieczeństwo, że interesy polityczne i socjalne zdominują priorytety w edukacji. Globalna edukacja obywatelska została wprowadzona do szkół w celu zachęcenia uczniów do poszerzania horyzontów oraz uświadamiania wartości różnorodności światopoglądów i perspektyw.

Projekty, które angażują organizacje z całej Europy, powinny zakładać istnienie wielu krajowych, a przez to także odmiennych priorytetów w przedmiocie edukacji. Niemniej jednak, projekty te powinny przedstawiać wartość różnorodności systemowej i przyczyniać się do rozwoju perspektyw w skali globalnej.

Wartość finansowania przedsięwzięć - Erasmus+ i możliwości nauki w różnych krajach o innych priorytetach - zwiększanie umiejętności i wiedzy w Europie

Programy takie jak Erasmus+ umożliwiają naukę w różnych krajach w całej Europie oraz przyczyniają się do pobudzenia kreatywności, zwiększenie umiejętności i wiedzy, stanowiące niezbędne elementy ulepszania jakości w zakresie edukacji. Ze względu na decyzje polityczne, jakie zapadły w niektórych europejskich państwach, możliwości finansowania przedsięwzięć nie ograniczają się do Komisji Europejskiej. Obecnie szukają one źródeł także w międzynarodowych organizacjach oraz instytucjach badawczych. Dzięki poruszaniu tematów z zakresu globalnej edukacji obywatelskiej, zwiększają się możliwości działania dla organizacji pozarządowych, nauczycieli oraz uczniów uczących się w różnych państwach. To właśnie poprzez bezpośredni kontakt młodzieży z różnych krajów i kultur możliwe jest wykształcenie poglądów o szerokiej, globalnej perspektywie.

Możliwości finansowania przedsięwzięć muszą odnosić się w szczególności do tematyki globalnego obywatelstwa oraz jego związku z globalnymi priorytetami. Finansowanie takie powinno stanowić uzupełnienie krajowych środków na temat edukacji o obywatelstwie.

Podsumowanie Rekomendacji

1. Pierwszą rekomendacją dla ustawodawców jest bieżące zaznajamianie się z bogactwem działań oraz inicjatyw podejmowanych w całej Europie w zakresie globalnego obywatelstwa. Ponadto powinni oni starannie obserwować wszelkie poczytania, które mogłyby być wsparte przez PISA i UNESCO, nadając im większego znaczenia.
2. Ministerstwa Edukacji dostrzegają, że globalna edukacja obywatelska może wzbogacić jakość nauczania oraz uczenia dzięki poszukiwaniu i poznawaniu zagadnień realnego świata, które odnoszą się oraz interesują młodzież. Globalna edukacja obywatelska może uwzględniać międzynarodowe wyzwania w edukacji, jakie zostały wskazane przez ONZ, UNESCO i OECD.
3. Globalna Edukacja Obywatelska powinna aktywizować młodzież do podejmowania inicjatyw społecznych i ich koordynowania w taki sposób, aby mogła ona wyartykułować swoje poglądy i rozwijać umiejętności niezbędne to działania jako aktywny globalny obywatel.
4. Prawdą jest, że to właśnie nauczyciele są odpowiedzialni za nauczanie wysokiej jakości w zakresie Globalnej Edukacji Obywatelskiej. Niemniej nie mogą oni wykonać tego zadania bez niezbędnych środków, które umożliwiają im pogłębianie wiedzy, umiejętności oraz skutecznego zachęcania młodzieży do nauki.
5. Aby ukazać skuteczność i wpływ projektów, muszą się na nie składać: analiza danych oraz wyciąganie wniosków z zebranych danych wraz z oceną i propozycjami ich ulepszenia. Natomiast zaangażowanie naukowców wyspecjalizowanych w dziedzinie Globalnej Edukacji Obywatelskiej miałyby wpływ zarówno na jakość, jak i rozpoznawalność zebranych danych oraz przeprowadzonych dowodów.
6. Projekty, które angażują organizacje z całej Europy, powinny zakładać istnienie wielu krajowych, a przez to także odmiennych priorytetów w przedmiocie edukacji. Niemniej jednak, projekty te powinny przedstawiać wartość różnorodności systemowej i przyczyniać się do rozwoju perspektyw w skali globalnej.
7. Możliwości finansowania przedsięwzięć muszą odnosić się w szczególności do tematyki globalnego obywatelstwa oraz jego związku z globalnymi priorytetami. Finansowanie takie powinno stanowić uzupełnienie krajowych środków na temat edukacji o obywatelstwie.

Odwołania:

OECD (2016) *Global Competencies for an Inclusive World*, Paris, OECD, available at:
<https://www.oecd.org/education/Global-competency-for-an-inclusive-world.pdf>

UNESCO (2015) *Global Citizenship Education : topics and learning objectives*, Paris, UNESCO, available at:
<http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002329/232993e.pdf>

Kluczowe strony:

www.sfyouth.eu

www.gene.eu